

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΜΠΑΛΑΦΑ ΑΣΠΑΣΙΑ – Μαθήτρια Α΄
Λυκείου

ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ ANNA – Μαθήτρια
Α΄ Λυκείου

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ –
Μαθήτρια Α΄ Λυκείου

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Η συγκεκριμένη εργασία ερευνά την θέση της γυναίκας στην κοινωνία του χωριού και ασχολείται κυρίως με τις εργασίες που αυτή επιτελούσε στο παρελθόν και σήμερα, με την μόρφωση που μπορούσε να λάβει και την κοινωνική της θέση και με το θέμα του γάμου αλλά και γενικότερα τις σχέσεις της με το άλλο φύλο. Σκοπός μας ήταν πέρα από το να ερευνήσουμε τις αλλαγές που έγιναν για την βελτίωση της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία, να μπορέσουμε να εργαστούμε σε ομάδες και να αναπτύξουμε δεξιότητες όπως αυτή της κριτικής σκέψης και της σύνθεσης των πληροφοριών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εργασίες της γυναίκας, η θέση της γυναίκας στην οικογένεια, ο γάμος, η σχέση της με το άλλο φύλο, κοινωνική θέση.

ΕΡΓΑΣΙΑ

Το να ζεις εκείνα τα χρόνια και να είσαι γυναίκα ήταν μια πολύ δύσκολη και θλιβερή υπόθεση. Όλα όσα σήμερα εμείς θεωρούμε απλά και αυτονόητα, τότε ήταν όχι απλώς πολύπλοκα και αδιανόητα, αλλά στη σφαίρα του εξωπραγματικού.

Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα οι γυναίκες ήταν αποκλεισμένες από τη μισθωτή εργασία. Ακόμη κι όταν η εργασία τους θεωρήθηκε απαραίτητη για την ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας, τα επαγγέλματα που κοινωνικά τους επιτρεπόταν ήταν τα λεγόμενα «γυναικεία επαγγέλματα», αυτά δηλαδή που αποτελούσαν μια προέκταση του παραδοσιακού ρόλου των γυναικών μέσα στην οικογένεια.

Η επαγγελματική δραστηριότητα των γυναικών περιοριζόταν σε ενασχολήσεις που θεωρούνταν γυναικείες, όπως είναι η υφαντική και γενικά τα χειροτεχνήματα. Υπάρχουν περιπτώσεις που οι γυναίκες εργαζόταν το ίδιο σκληρά με τους άνδρες και μάλιστα σε ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες δουλεύοντας σε γεωργικές εργασίες ή σε βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερα στα χωριά η κάθε μέρα ήταν ένας αδιάκοπος αγώνας για τις γυναίκες του χωριού, οι οποίες δούλευαν στα χωράφια καλλιεργώντας όσπρια, κριθάρι, καλαμπόκι και σιτάρι. Η καλλιέργειά τους απαιτούσε κόπο και υπομονή καθώς οι γυναίκες πήγαιναν στο μάζεμα βαμβακιού ώστε να φέρουν ένα εισόδημα στο σπίτι. Πέρα από τις γεωργικές οι γυναίκες ασχολούνταν και με τις κτηνοτροφικές ασχολίες. Εξέτρεφαν αγελάδες, γιδοπρόβατα, βόδια και βουβάλια. Έπρεπε να τα βοσκήσουν, να τα αρμέξουν και τέλος να πήξουν το τυρί. Οι δουλειές των γυναικών δεν τελείωναν όμως εκεί, αφού έπρεπε να φροντίσουν τα παιδιά τους, να κάνουν τις δουλειές του σπιτιού και να ζυμώνουν ψωμί. Ακόμη ύφαιναν στον αργαλειό τα στρωσίδια τους και άναβαν φωτιές ώστε να βράσουν στα καζάνια νερό για το πλύσιμο. Η προσφορά τους αυτή ήταν αυτονόητη και εντελώς αναμενόμενη και εννοείται ότι δεν άκουγαν ποτέ ευχαριστώ για όσα πρόσφεραν. Αντιθέτως αν κάποια στιγμή λόγω σωματικής αδυναμίας ή έλλειψης χρόνου δεν προλάβαιναν να διεκπεραιώσουν κάτι από όλα αυτά εισέπρατταν τον εκνευρισμό και την απαξίωση του συζύγου.

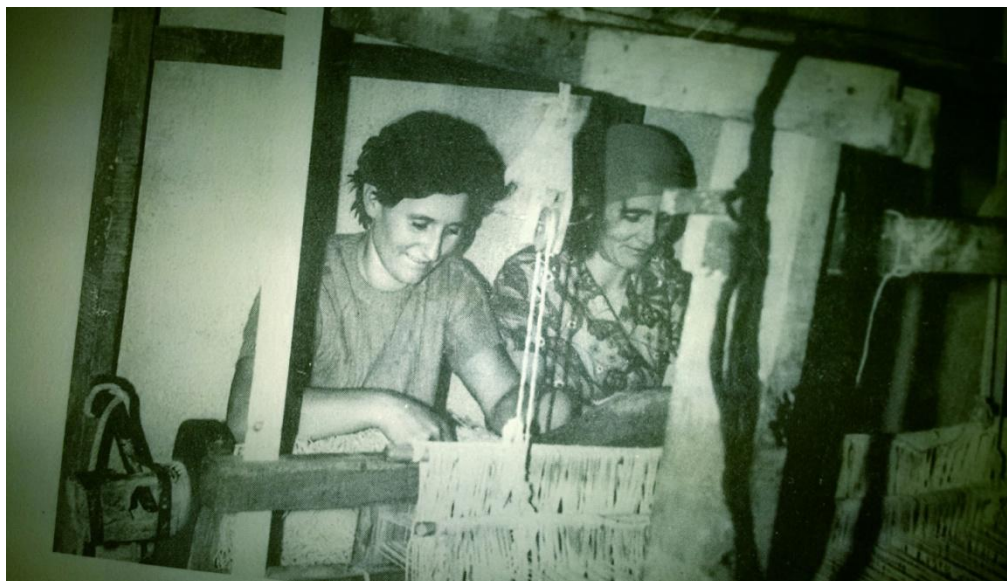

Τον 19ο αιώνα, τα πράγματα για τις γυναίκες παραμένουν ίδια, καθώς απέδιδε ο «δημόσιος» χώρος της πολιτικής και της οικονομίας, προνομιακά στους άντρες και ο «ιδιωτικός» ή «οικιακός» στις γυναίκες. Την περίοδο εκείνη, ωστόσο, άρχισαν να εμφανίζονται δειλά-δειλά κάποια επαγγέλματα, όπως της δασκάλας, της μεταφράστριας, της ποιήτριας και της συγγραφέως, ιδίως μετά το 1887. Ο 19ος αιώνας όμως, χαρακτηρίζεται και από την εμφάνιση ενός προοδευτικού και ιδιαίτερα μεταρρυθμιστικού οργανωμένου κινήματος, του φεμινισμού. Το φεμινιστικό κίνημα, δεν ήταν τίποτε άλλο, παρά, οι συλλογικές προσπάθειες των γυναικών, ώστε να ξεπεράσουν οι ίδιες τα όρια του «ιδιωτικού» χώρου και να εισέλθουν ισότιμα με τον άντρα στον «δημόσιο». Ο φεμινισμός, ως κοινωνικό κίνημα επικεντρώθηκε και εστίασε κυρίως στον περιορισμό και την εξάλειψη κάθε φυλετικής ανισότητας, στην υπεράσπιση και προώθηση των συμφερόντων, των δικαιωμάτων, καθώς και των ευρύτερων γυναικείων ζητημάτων στην κοινωνία.

Έτσι, από το τέλος του 19ου αιώνα, αρχίζει η γυναίκα σε όλο τον κόσμο να εισβάλλει στα «αντρικά» επαγγέλματα και στις επιστήμες, να αποκτά δικαιώματα ψήφου και να διεκδικεί θέση στα δημόσια και κυβερνητικά αξιώματα. Χάρη στο φεμινιστικό κίνημα και την βιομηχανική επανάσταση (όπου η τεχνολογική έκρηξη μετατόπισε την γυναίκα από το σπίτι στο εργοστάσιο), η γυναίκα κατάφερε να αποδράσει από τον πυρήνα της οικογένειας και την σφαίρα του «ιδιωτικού χώρου» και να εισέλθει στον χώρο της παραγωγής, της οικονομικής αυτοτέλειας και της επαγγελματικής καταξίωσης.

Περνώντας λοιπόν η γυναίκα στον «δημόσιο» χώρο, ανέλαβε ρόλους παραδοσιακά αντρικούς, όπως η οικονομική στήριξη της οικογένειας, χωρίς βέβαια να της επιτραπεί να εγκαταλείψει τα παλιά της «καθήκοντα»: όπως εκείνα της φροντίδας του σπιτιού και της οικογένειας, με αποτέλεσμα να μιλάμε στην ουσία για μια μονόπλευρη ισότητα.

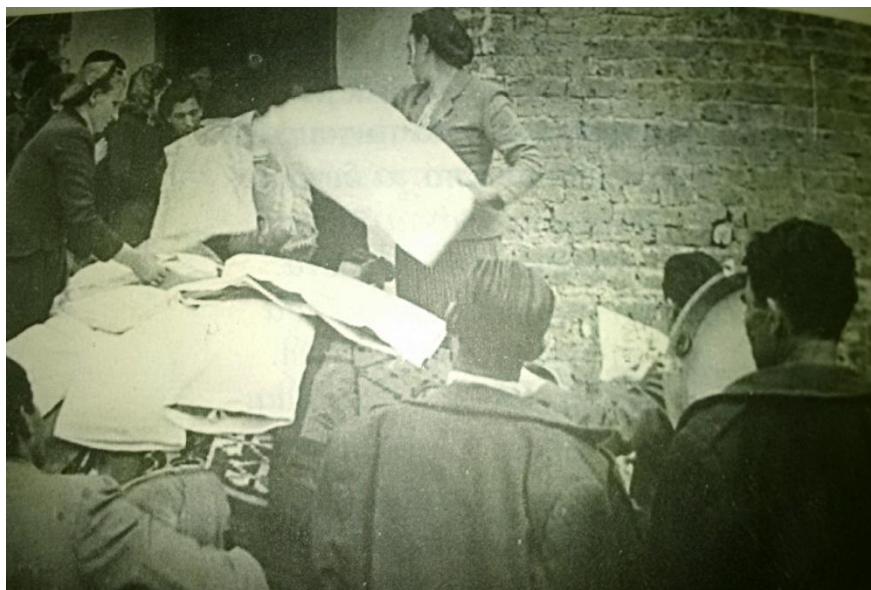
Ωστόσο στο χωριό η κατάσταση αν και εξελίχθηκε παραμένει λίγο διαφορετική. Συγκεκριμένα καθώς τα χρόνια πέρασαν οι δουλειές των γυναικών μειώθηκαν αφού δεν είναι πλέον αναγκασμένες να πηγαίνουν στα χωράφια και να εκτρέφουν ζώα. Πέρα από αυτό ελάχιστες γυναίκες του χωριού συνεχίζουν να δουλεύουν στα χωράφια και συγκεκριμένα στα καπνά. Επίσης, οι δουλειές στο σπίτι παραμένουν μαζί με την ανατροφή των παιδιών τους σχεδόν αποκλειστική τους αρμοδιότητα, Όμως τους έχει αφαιρεθεί η δουλειά στον αργαλειό καθώς και το πλύσιμο στο χέρι αφού η εξέλιξη της τεχνολογίας βοήθησε στις δουλειές αυτές.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ- ΓΑΜΟΣ- ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΑΛΛΟ ΦΥΛΟ

Ο γάμος ήταν υπόθεση οικογενειακή και ποτέ επιλογή του κοριτσιού. «Ο μόνος τρόπος για να παντρευτεί μια γυναίκα ήταν το προξενιό... Δεν είχε δικαίωμα να αρνηθεί. Το κορίτσι ήταν μαθημένο να υπακούει τον πατέρα, αργότερα θα συνέχιζε να υπακούει τον σύζυγο. Είχε εξοικειωθεί με την υποταγή από πολύ νωρίς... Τότε θεωρούνταν μεγάλη επιτυχία να έχουν για σύζυγο πρώτον γιατρό, δεύτερον δικηγόρο, τρίτον μηχανικό ή δάσκαλο. Σ' αυτό το πρωτόγονο σύστημα αξιολόγησης υπάκουαν φυσικά και οι αξιώσεις των γαμπρών με τη σειρά τους».

Στις αγροτικές οικογένειες, καθώς τις περισσότερες φορές ήταν πατριαρχικές, οι γυναίκες είχαν περιορισμένη ζωή, κλεισμένες στο σπίτι των αντρών τους ή των πατεράδων τους στην περίπτωση που δεν είχαν παντρευτεί ακόμη. Είχαν στερημένο βίο, γεμάτο κακουχίες και χωρίς ανέσεις. Ένα ιδανικό αποτελεί το να μην δει κανείς την ανύπαντρη κοπέλα, καθώς δεν είχαν να προσφέρουν στους γαμπρούς πολλά προικιά εκτός από την αγνότητα, την τιμή και την αθωότητα των ίδιων των κοριτσιών. Για να παντρευτεί μια κοπέλα έπρεπε οι γονείς της να προσφέρουν όσο το δυνατόν γίνεται περισσότερο δελεαστική προίκα, ενώ χωρίς αυτήν ήταν σχεδόν αδύνατο σε κάθε περίπτωση να υπάρξει γάμος, αφού αποτελούσε πολλές φορές τον κύριο σκοπό ενός γάμου. Η προίκα ήταν απαραίτητη, ενώ για να εμπλουτιστεί δούλευαν σκληρά όλα τα αρσενικά της οικογένειας, καθώς και τα θηλυκά όσο μπορούσαν και όσο τους ήταν επιτρεπτό.

Έτσι ήταν προτιμότερο το κορίτσι να στερηθεί οποιοδήποτε έξοδο για την σωστή του ανατροφή, τις ανάγκες και την ψυχαγωγία του, με σκοπό να εμπλουτιστεί η προίκα του. Στερείται και κακοπαθαίνει, ενώ μπορεί να φτάσει ακόμα και στο σημείο να πάρει τον ρόλο της δούλας της οικογένειάς της δουλεύοντας γι' αυτήν, έτσι ώστε να προστεθούν και αυτά τα χρήματα στην προίκα του.

Οι γονείς προτιμούν να μαζεύουν χρήματα ταλαιπωρώντας και τις κόρες τους, αλλά και τους ίδιους τους εαυτούς τους και να κακομεταχειρίζονται τα παιδιά τους προσπαθώντας να τα κάνουν να "αποδώσουν" τα χρήματα που τους "χρωστάνε" για να μπορούν να τις "ξεφορτωθούν" με το οικονομικό θέλημα της προίκας. Προτιμούν να δίνουν και τις ίδιες τους τις κόρες, αλλά και τις οικονομίες τους σε έναν επιτήδειο χαρακτηρίζοντάς τον <<γαμπρό>> , ο οποίος πιθανότατα να μην ψάχνει τίποτα άλλο παρά έναν τρόπο για να εξασφαλίσει την ζωή του, ενώ πρόκειται να τη μεταχειρίζεται ως δούλα, παρά να διαθέσουν αυτό το χρηματικό ποσό για να τις μορφώσουν, να τις καλλιεργήσουν πνευματικά, να τους ανοίξουν τον πνευματικό τους ορίζοντα, κι αν όχι για την προσωπική τους μόρφωση, τότε για να βρίσκονται στο σημείο να μπορούν να διαλέξουν τον σύντροφό τους, να δεχτούν εκείνον που θα κρίνουν κατάλληλο να τις κάνουν ευτυχισμένες και να απορρίψουν εκείνον που το μόνο που θέλει από αυτές είναι η προίκα τους.

Έπειτα, στο τυπικό της προίκας ήταν αναπόφευκτο και πολύ σημαντικό για τους γονείς της νύφης. Εξάλλου, η μητέρα της θα προσπαθήσει πάντα με κάθε τρόπο να συμβάλλει και αυτή "αθόρυβα" δίνοντας ένα ποσό από τις κρυμμένες οικονομίες της.

Τέλος, κορυφώνοντας τα χαρακτηριστικά της θέσης της γυναίκας είναι η τιμή. Πάντα μια νύφη σε κάθε οικογένεια έπρεπε να είναι έντιμη και αφοσιωμένη πεθερικά της. Ο δε γαμπρός προσπαθούσε με κάθε τρόπο να μην κουράζει τη γυναίκα του, προσφέροντας τις χρηματικές ανέσεις και με το παραπάνω.

Ωστόσο, σύμφωνα με το αφηγηματικό ποίημα "Ερωτόκριτος", συναντάμε πατριαρχικές οικογένειες όπου οι πατεράδες, παρότι ενδιαφέρονται για το καλό των κορών τους, όταν έρχεται η ώρα για την απόφαση του γαμπρού της κόρης τους, δεν παίρνουν την συγκατάθεσή της, ενώ οι ίδιοι αποφασίζουν για το μέλλον της..

Στη δική μας περιοχή (Καρπερό Ν. Γρεβενών) τα έθιμα που αναφέραμε παραπάνω αποτελούσαν τον βασικό κανόνα. Συγκεκριμένα, συνήθως τα κορίτσια μιας οικογένειας προσπαθούσαν να τα παντρέψουν μικρά αλλά και πρώτα, διότι οι θυγατέρες προηγούνταν και ακολουθούσαν τα παλικάρια. Αυτοί όμως που θα αποφάσιζαν και θα καθόριζαν τον γαμπρό ήταν πάντα οι γονείς των κοριτσιών χωρίς φυσικά την γνώμη των τελευταίων. Οι γονείς κάθε κοπέλας προσπαθούσαν από τα μικρά χρόνια της μέχρι τη στιγμή που θα τη ζητούσε κάποιος να συλλέξουν όση περισσότερη προίκα μπορούσαν για να παντρευτεί. Συνήθως η προίκα αποτελούνταν από κτήματα γης, ζώα και κατοικίες ακόμη και από ρούχα και στρωσίδια. Αφού κάθε προίκα θα έπρεπε να είναι αρκετά ικανοποιητική διότι θεωρούνταν μια αποζημίωση στον άντρα και η εφ' άπαξ συνεισφορά της γυναίκας στο νέο νοικοκυριό. Η προίκα έπαιζε πολύ σημαντικό ρόλο αφού χωρίς αυτήν ήταν αρκετά δύσκολο να παντρευτούν, επίσης σήμαινε και την ελάφρυνση του συζύγου από τα οικονομικά βάρη της οικογένειας. Η προίκα της νύφης πήγαινε στο σπίτι του γαμπρού φορτωμένη πάνω σε στολισμένα άλογα. Σήμερα ο όρος προίκα υπάρχει σε ορισμένες οικογένειες του χωριού με τη μόνη διαφορά ότι πλέον την παίρνει η νύφη και όχι ο γαμπρός. Επιπλέον η προίκα στις μέρες μας περιλαμβάνει ό,τι θελήσουν να δώσουν οι γονείς της γυναίκας και όσα θελήσουν. Προίκα βέβαια στις μέρες μας μπορεί να δοθεί και στον γαμπρό και αυτό πάντα εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς του. Από τη στιγμή που η γυναίκα εργάζεται και συνεισφέρει με τον μισθό της στα οικονομικά βάρη του σπιτιού δεν θεωρείται απαραίτητη η οικονομική αιμορραγία της οικογένειάς της προκειμένου να παντρευτεί.

ΜΟΡΦΩΣΗ

Καθώς το επίπεδο ζωής τα παλαιότερα χρόνια ήταν πολύ χαμηλό και οι έννοιες πολλές, οι γονείς δεν πρόσφεραν κάποια ιδιαίτερη μόρφωση στα παιδιά τους και κυρίως στις γυναίκες. Αυτό ίσχυε σχεδόν σε όλες τις ελληνικές οικογένειες, ίσως με μοναδική εξαίρεση τις οικογένειες που είχαν εξουσία και κάποια οικονομική άνεση.

Ιδιαίτερα η εκπαίδευση των γυναικών στο παρελθόν ήταν ανύπαρκτη ή ελλιπής, αφού η εκπαίδευσή τους κρατούσε μέχρι το δημοτικό ή άλλοτε δεν άρχιζε ποτέ. Θεωρούσαν ότι δεν τους χρειαζόταν η μάθηση παρά μόνο να ξέρουν να κάνουν τις δουλειές του σπιτιού όσο καλύτερα μπορούσαν. Φυσικά όμως αυτό δεν ίσχυε και για τα αρσενικά της οικογένειας που η μόρφωσή τους ήταν πλήρης. Εξάλλου όπως φαίνεται και από ιστορικές ή λογοτεχνικές πηγές οι μητέρες κυρίως φρόντιζαν από πολύ νεαρή ηλικία να εξασκούν τις κόρες τους στις οικιακές δουλειές. Αποτελούσε άλλωστε και αυτό ένα επιπλέον προσόν μαζί με την προίκα και την ηθική της

κοπέλας που θα βοηθούσε στην επίτευξη ενός καλού γάμου. Εξάλλου όπως φαίνεται η γυναίκα ετοιμαζόταν περισσότερο για οικιακή δούλα παρά για ισότιμο μέλος της οικογένειας και φυσικά αν της παρεχόταν μόρφωση δεν θα εξασφάλιζαν την απόλυτη υποταγή της.

Σήμερα τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά αφού πλέον τα κορίτσια μπορούν να τελειώσουν κανονικά το σχολείο και να σπουδάσουν αργότερα, διότι οι γυναίκες είναι πιο απελευθερωμένες και τους δίνεται πλέον η δυνατότητα της μάθησης. Σε σχέση με τότε τα δύο φύλα είναι ισότιμα και κατέχουν τα ίδια δικαιώματα στην μάθηση και στην εκπαίδευση. Όλα αυτά βέβαια οι γυναίκες δεν τα κατακτήσανε εύκολα και χρειάστηκε μια σειρά αγώνων μέχρι να φτάσουν στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Και ενώ σε άλλους τομείς φαίνεται ακόμα να υστερούν τουλάχιστον αυτός της εκπαίδευσης είναι ανοικτός γι' αυτές.

Οι περισσότερες από τις νέες γυναίκες, συχνά με υψηλές ακαδημαϊκές γνώσεις, συμπεριφέρονται ως.. ασταμάτητες μηχανές σκέψης: τα πάντα περνούν από την λογική τους και τον υψηλό δείκτη ευφυΐας τους, ενώ δείχνει να αφήνουν ξεχασμένο το μόνο πραγματικό αγαθό, την ποιότητα ζωής και τις σχέσεις με το άλλο φύλο. Αρκετές μάλιστα δηλώνουν απερίφραστα ότι δεν έχουν χρόνο και διάθεση για σχέσεις, νιώθουν πάντα ανικανοποίητες από τις επιτυχίες τους, τρέχουν για τις επόμενες, ακολουθώντας ανελλιπώς την μόδα και το ρεύμα της εποχής. Η θέση των γυναικών και στην οικογένεια αλλά και στην κοινωνία έχει αλλάξει ριζικά χάρη στις επιστημονικές και τεχνολογικές καταστάσεις, στην ολοένα εκτεινόμενη εκβιομηχάνιση, στις συνακόλουθες αλλαγές στην οικονομική και κοινωνική δομή, αλλά και στη διάδοση νέων ιδεολογιών.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ- ΠΟΛΙΤΙΚΗ- ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το σίγουρο είναι πως δεν υπήρχε περίπτωση η γυναίκα να πει δημόσια τη γνώμη της ή να σταθεί πλάι στο σύζυγο. Πολύ πρόθυμα ήταν ένα βήμα πίσω, ή ένα σκαλί πιο κάτω... Στα επίσημα τραπέζια η γυναίκα δεν παραβρίσκεται ποτέ. Αν και ετοιμάζει η ίδια τα πάντα, αν και πηγαينوέρχεται κουβαλώντας τα εδέσματα, δεν θα καθίσει να απολαύσει το φαγητό μαζί με τους καλεσμένους. Το καθήκον είναι μόνο να ευχαριστηθούν οι άλλοι».

Μια απλή, αθώα κίνηση ήταν ικανή να παρεξηγηθεί, ενώ η οικογένεια αναλάμβανε, όχι σπάνια με βάρβαρα μέσα, να προφυλάξει την κοπέλα. Οι ύβρεις και οι προσβλητικές συμπεριφορές απέναντί της ήταν συνηθισμένες προκειμένου με την μιχεβιοριστική μέθοδο να αναπτύξει τις απαιτούμενες από την κοινωνία δεξιότητες.

Σύμφωνα με το διήγημα-μυθιστόρημα " Η Φόνισσα ", η γυναίκα αυτή την εποχή αποτελεί ένα βάρος για τον οικογενειακό της περίγυρο, ενώ τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζεται σαν ένα άψυχο σώμα, σαν μια δούλα, μια σκλάβο, που υπάρχει μόνο για να υπηρετεί αυτούς που έχουν επίδραση πάνω της, όπως οι γονείς της κατά την παιδική και εφηβική της ηλικία, ο σύζυγος της από την στιγμή που τον παντρεύεται, καθώς και αργότερα τα παιδιά της ή και ακόμα τα εγγόνια της. Όσο ακόμα ανήκει στους γονείς της, η οικογένειά της ψάχνει κάποιον "ιδανικό" για να παντρευτεί, ο οποίος προτιμάται να μην έχει πολλές απαιτήσεις όσον αφορά την προίκα που οι γονείς είναι διατεθειμένοι να δώσουν και να είναι ολιγαρκής και μετριόφρον.

Ύστερα, ο σύντροφός της έχει τον ρόλο του αφέντη της, ενώ αποτελεί μια μορφή που την καθορίζει εξ ολοκλήρου. Ωστόσο, παρότι είναι ο αρχηγός της οικογένειας, δεν διαθέτει εξίσου κύριο και καθοριστικό ρόλο για τα κύρια βάρη της, αφού σε αρκετές περιπτώσεις δεν υπήρχε η συνδρομή του στα τρέχοντα οικονομικά ζητήματα. Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί πως εκείνη την εποχή η γέννηση κοριτσιών ήταν περισσότερο συχνή από αυτήν των αγοριών. Έτσι, οι γαμπροί είχαν υπέρμετρες απαιτήσεις όσον αφορά την προίκα που ζητούσαν.

Όσον αφορά τη συμμετοχή της στα πολιτικά δρώμενα έχουμε να σημειώσουμε τα εξής: παλαιότερα δεν υπήρχε συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα του τόπου διότι τα πολιτικά ζητήματα θεωρούνταν ότι είναι μόνο για τους άντρες και ότι μόνο αυτοί μπορούσαν να τα επιλύσουν σωστά καθώς θεωρούσαν ότι η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι αφού βρισκόταν σε μειονεκτική θέση. Φυσικά και δεν είχαν δικαίωμα ψήφου πολύ δε περισσότερο δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα και να εκλεγούν. Η μόνη συμμετοχή στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα ήταν η συμμετοχή στο έθιμο του Λαζάρου στο οποίο σύμφωνα με την παράδοση ντυνόταν με παραδοσιακές στολές και τραγουδούσαν παραδοσιακά τραγούδια.

Σήμερα τα πράγματα έχουν πάρει άλλη μορφή καθώς οι γυναίκες αναλαμβάνουν σημαντικές θέσεις στα πολιτικά δρώμενα και συχνά αποδεικνύονται πιο ικανές από το λεγόμενο ισχυρό φύλο. Έχουν ελευθερωθεί από τις προκαταλήψεις

και έχουν κατακτήσει όλα τα δικαιώματα που στερήθηκαν παλαιότερα αφού ο ρόλος της γυναίκας παλιά ήταν απαξιωμένος και υποταγμένος στον άντρα.

Για να γίνουν όλα αυτά χρειάστηκαν πολυετείς αγώνες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα: Η γυναίκα πάλεψε για την κατάκτηση συγκεκριμένων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, ξεκινώντας από το δικαίωμα στην εκπαίδευση αφού η παιδεία ήταν απρόσιτη σε αυτή. Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα οι γυναίκες ήταν σχεδόν αποκλεισμένες από τη μισθωτή εργασία. Θεωρούνταν άεργες, αφού ούτε αυτή η οικιακή εργασία τους δεν αναγνωρίζονταν, αμόρφωτες και " οπισθοδρομικές ", μέσα σε μια κοινωνία που άρχιζε να προβάλλει τις αντίθετες ακριβώς αξίες. Ακόμη και όταν η εργασία τους θεωρήθηκε απαραίτητη για την ανάπτυξη της καπιταλιστικής οικονομίας, τα επαγγέλματα που κοινωνικά τους επιτρέπονταν ήταν αυτά που αποτελούσαν μια προέκταση του παραδοσιακού ρόλου των γυναικών μέσα στην οικογένεια. Περιορισμένες οι γυναίκες σε εργασίες μονότονες και δίχως δυνατότητα επαγγελματικής εξέλιξης, αλλά ιδιαίτερα κοπιαστικές και ανθυγιεινές, αποθαρρύνονταν και αποκλείονταν από εκείνες που απαιτούσαν τεχνική κατάρτιση, μόρφωση και υπευθυνότητα. Ήταν για χρόνια το εφεδρικό εργατικό δυναμικό, τα φτηνά εργατικά χέρια

Για πρώτη φορά ψήφισαν στις δημοτικές εκλογές της 11ης Φεβρουαρίου 1934. Εκλογικό δικαίωμα δεν δόθηκε σε όλες, αλλά μόνο σε όσες είχαν κλείσει τα 30 χρόνια και διέθεταν τουλάχιστον απολυτήριο Δημοτικού και σε βουλευτικές εκλογές, οι Ελληνίδες ψήφισαν για πρώτη φορά στις 19 Φεβρουαρίου του 1956 ήταν η απαρχή της εφαρμογής στην πράξη της καθολικής ψηφοφορίας, που είχε κατοχυρωθεί ήδη στο Σύνταγμα του 1864, με την αναγνώριση της ιδιότητας του πολίτη στις γυναίκες επίσης στους εκλογικούς καταλόγους της Αθήνας γράφτηκαν μόλις 2.655 κυρίες, από τις οποίες ψήφισαν τελικά μόνο 439. Στην Κύπρο, οι γυναίκες ψήφισαν από τις πρώτες εκλογές στη Μεγαλόνησο το 1960. Πρώτη βουλευτής εξελέγη η τουρκοκύπρια Αϊλά Κιαζίμ, ενώ πρώτη Ελληνοκύπρια η Ρήνα Κατσελή, μέλος του «Δημοκρατικού Κόμματος», που εξελέγη το 1981. Η κυρία Κατσελή εμφανίστηκε στην πρώτη συνεδρίαση της Βουλής για να δώσει το νενομισμένο όρκο με τσεμπέρι και κυπριακή ενδυμασία. Σήμερα, στη Βουλή των Αντιπροσώπων υπάρχουν 8 γυναίκες σε σύνολο 56 ελληνοκυπρίων βουλευτών, ποσοστό 14,3%.

Βιβλιογραφία

Ερωτόκριτος Βιντσέντζος Κορνάρος - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, έκδοση 2016

Η Προίκα Ανρέας Λασκαράτος - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, έκδοση 2016

Η Φόνισσα Παπαδιαμάντης - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου, έκδοση 2016

Η Τιμή και το Χρήμα Θεοτόκης - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου, έκδοση 2016

Δικτυογραφία

<http://forza-grecia.pblogs.gr/2011/02/h-thesh-ths-gynaika-hthes-kai-shmera.html>

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=424459>

http://www.kritipoliskaihoria.gr/2015/03/blog-post_26.html

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C109/67/540,1953/>

http://mariakosioni.blogspot.gr/2012/12/1_28.html

http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/929/log_20070214.pdf?sequence=1

<https://isotitafilon.wikispaces.com/19%CE%BF%CF%82+%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B1%CF%82>

<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1497>